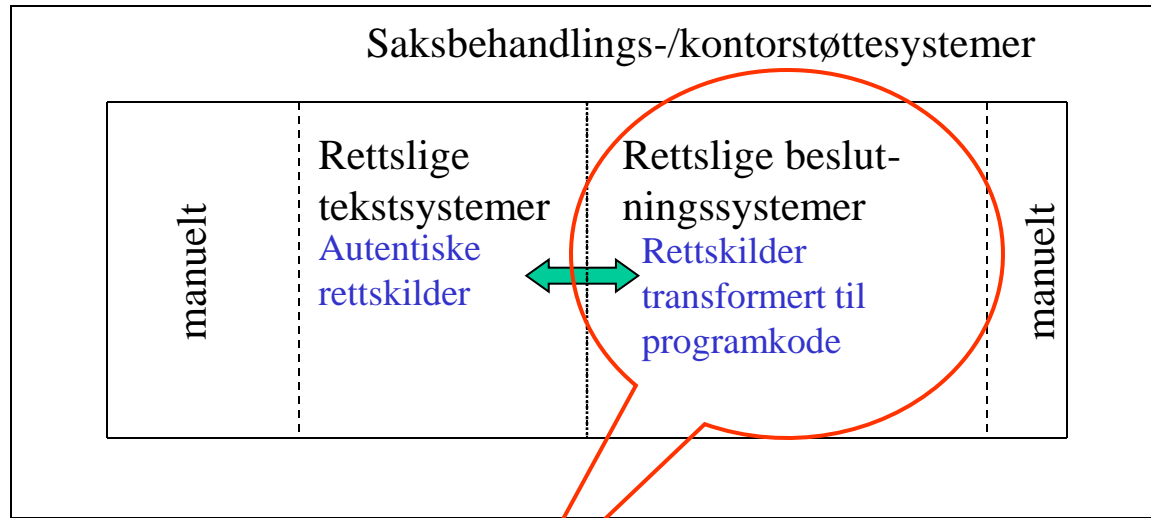

Automatisering av rettslige beslutninger, særlig enkeltvedtak

Prof. Dag Wiese Schartum, AFIN

Automatisering av enkeltvedtak (og andre enkeltavgjørelser)

Rettslig beslutning - her: enkeltvedtak

Dvs. en avgjørelse som treffes under utøving av

offentlig myndighet og som er

bestemmende for

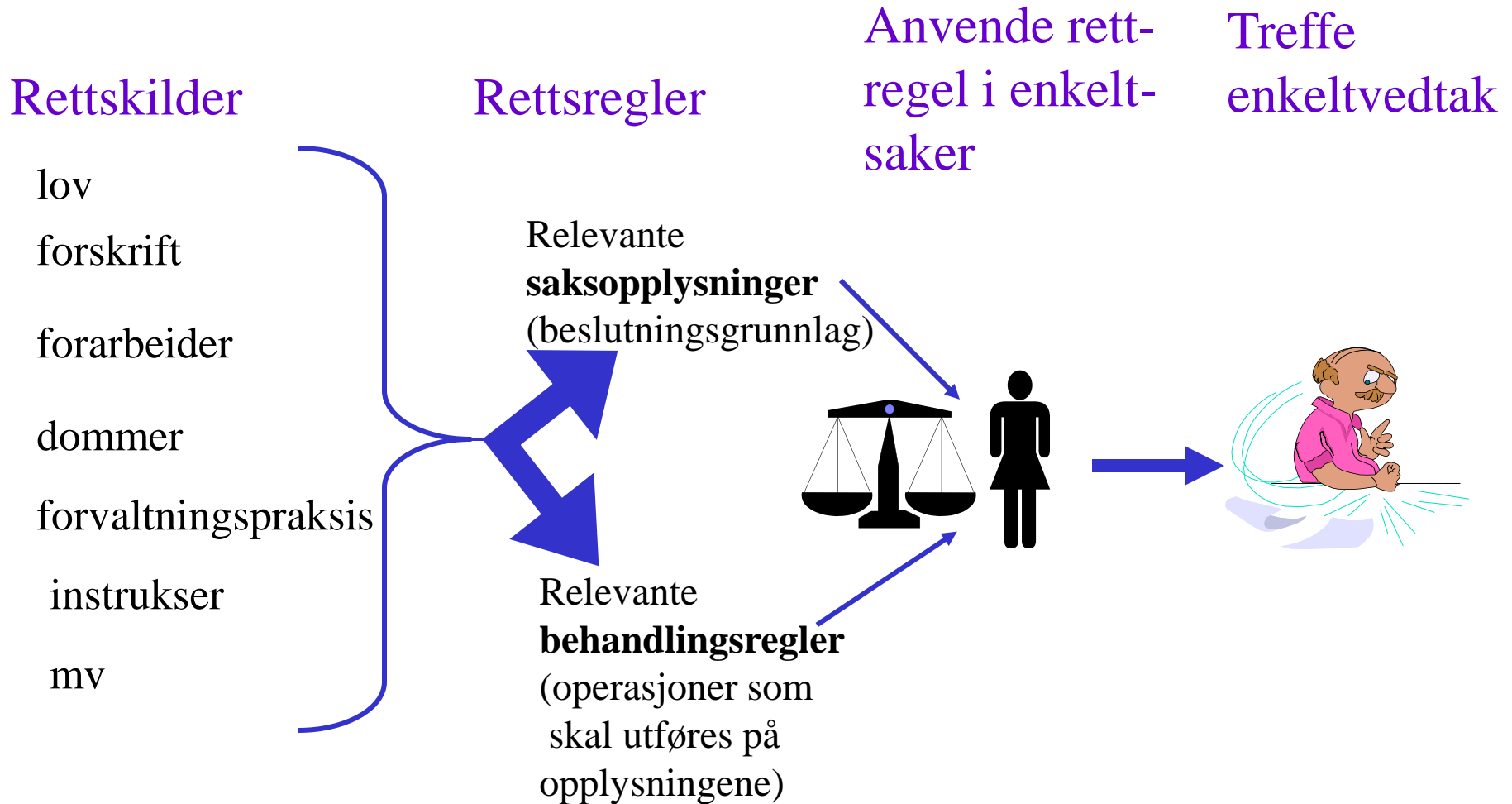
rettigheter eller plikter til en eller flere

bestemte personer (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter)

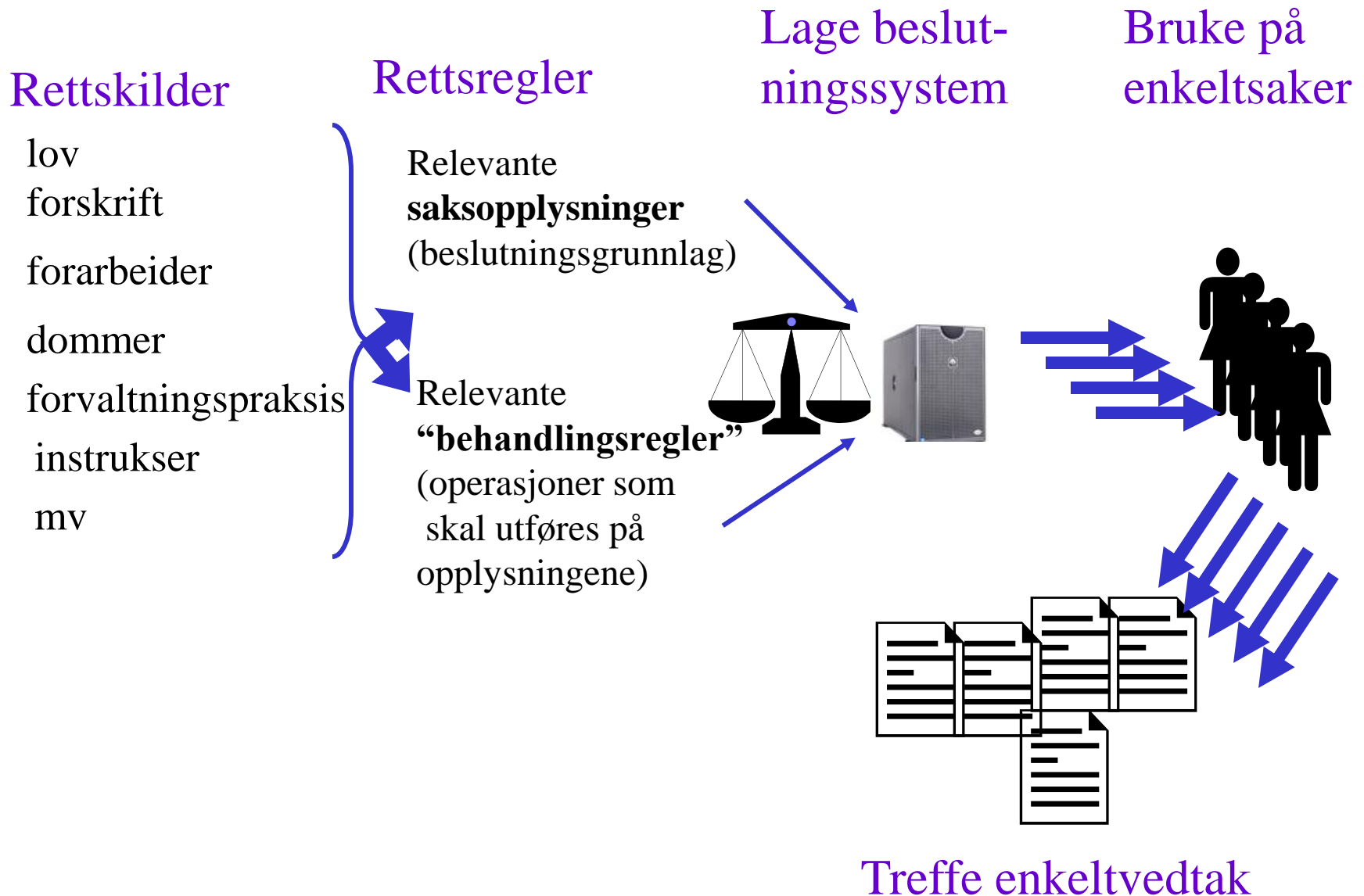
(jf definisjonen i § 2 bokstav b, jf bokstav a i forvaltningsloven)

Nærmere om enkeltvedtak ...

... er avgjørelser som styres av rettsregler og rettslig metode/rettskildelæren

Lage beslutningssystem som kan treffe enkeltvedtak

Kort om hva transformering av rettskilder er

Utgangspunktet er regler uttrykt ved hjelp av “naturlig norsk”...

"Dagpenger ytes på grunnlag av den arbeidsinntekt som den trygdede har hatt i offentlig eller privat tjeneste her i landet eller på norske skip i utenriksfart i siste avsluttede kalenderår før søknad om dagpenger settes fram.

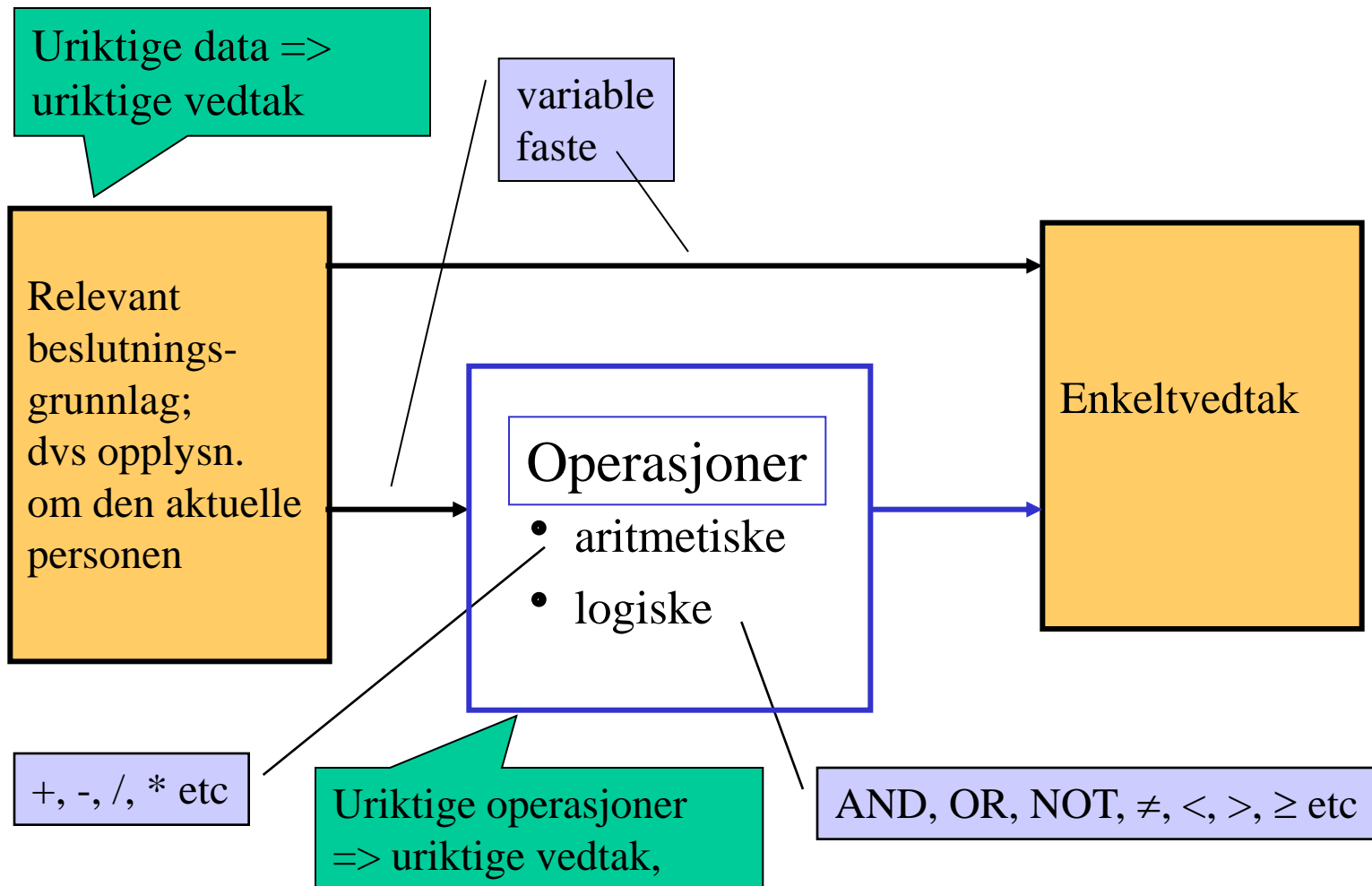
I tillegg til den inntekt som er nevnt i første ledd, skal støtte etter § 4-1 bokstav a og sykepenger på grunnlag av arbeid i annens tjeneste etter § 3-5, medtas i beregningsgrunnlaget for dagpenger. Departementet kan gi nærmere regler om i hvilken utstrekning sykepenger etter denne lovs kapittel 3 for øvrig skal tas med i beregningsgrunnlaget.

som skal fortolkes og uttrykkes som programkode ...

```
ADD TX-LØNN-SISTE-AR-2
TX-DAGP-SISTE-AR-2
TX-SYKEP-SISTE-AR-2 GIVING V-INNTEKT-SAR.
ADD TX-LØNN-2-SISTE-AR-2
TX-DAGP-2-SISTE-AR-2
TX-SYKEP-2-SISTE-AR-2 GIVING V-INNTEKT-2-SAR.
ADD TX-LØNN-3-SISTE-AR-2
TX-DAGP-3-SISTE-AR-2
TX-SYKEP-3-SISTE-AR-2 TO V-INNTEKT-3-SAR.
COMPUTE V-JUST-3-SAR = V-INNTEKT-3-SAR * W-JUST-FAKTOR-3-SAR.
COMPUTE V-JUST-2-SAR = V-INNTEKT-2-SAR * W-JUST-FAKTOR-2-SAR.
COMPUTE V-JUST-SAR = V-INNTEKT-SAR * W-JUST-FAKTOR-SAR.
```

Transformingen innebærer med andre ord at vi fortolker en flertydig tekst og gjør den om til et sett av entydige instruksjoner, uttrykt ved hjelp av et programmeringsspråk (formelt språk).

Oversikt over hovedelementene i en automatisert rettslig beslutningsprosess

Identifisering av de opplysninger som skal inngå i saksbehandlingen

“§ 2. *Vilkår knyttet til barnet*

Kontantstøtte ytes for barn mellom 1 og 3 år som er bosatt i riket, og som ikke eller bare delvis gjør bruk av barnehageplass som det ytes statlig driftstilskudd for, jf § 7 tredje ledd.

Et barn anses som bosatt i riket når det har oppholdt seg eller skal oppholde seg i riket i mer enn 12 måneder. Et midlertidig utenlandsopphold på opptil 3 måneder avbryter ikke et bostedsforhold.”

Barnets identifikasjon

Barnets alder

Barnets bosted

Barnets bruk av barnehageplass

Barnehagens finansiering

Identifisering av de operasjoner som skal utføres

Særlig viktig å lete etter:

- Regler som gir anvisning på prøving av vilkår (logiske operasjoner)
- Regler som gir anvisning på beregninger (aritmetiske operasjoner)

“§ 2. *Vilkår knyttet til barnet*

Kontantstøtte ytes for barn mellom 1 og 3 år som er bosatt i riket, og som ikke eller bare delvis gjør bruk av barnehageplass som det ytes statlig driftstilskudd for, jf § 7 tredje ledd.

Et barn anses som bosatt i riket når det har oppholdt seg eller skal oppholde seg i riket i mer enn 12 måneder. Et midlertidig utenlandsopphold på opptil 3 måneder avbryter ikke et bostedsforhold.”

[fra § 7 Kontantstøttens størrelse]

“Dersom barnet gjør bruk av barnehageplass som det ytes statlig driftstilskudd for, og det er skriftlig avtalt redusert oppholdstid, ytes delvis kontantstøtte som følger:

- a. Med 80 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid til og med 8 timer per uke.
- b. Med 60 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid fra og med 9 til og med 16 timer per uke.
- c. Med 40 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid fra og med 17 til og med 24 timer per uke.” [osv]

Fra saksdrevet til systemdrevet fortolkning

Tradisjonell fortolkning av lovtekster mv:

Fortolkningen skjer for å ta stilling til de tvilsspørsmål som saken aktualiserer (“saksdrevet”)

Fortolkning ved transformering av lovtekster mv til programkode:

Fortolkningen skjer for å ta stilling til alle potensielle tvilsspørsmål i vedkommende sakstype (“systemdrevet”)

“§ 2. Vilkår knyttet til barnet

Kontantstøtte ytes for barn mellom 1 og 3 år som er bosatt i riket, og som ikke eller bare delvis gjør bruk av barnehageplass som det ytes statlig driftstilskudd for, jf § 7 tredje ledd.

Et barn anses som bosatt i riket når det har oppholdt seg eller skal oppholde seg i riket i mer enn 12 måneder. Et midlertidig utenlandsopphold på opptil 3 måneder avbryter ikke et bostedsforhold.”

Hva er hovedproblemene i forbindelse med transformeringen?

- Uriktige fortolkninger
- Tvilsomme fortolkninger
- Nye regler som kun finnes i programkoden
- Tilrettelegging for feil og misforståelser
- Manglende rettslig dokumentasjon og legalitetskontroll, jf rettssikkerhetsprinsippet.